

Avsnitt 92: Språkstödjande övergångar i Umeå kommun

ERIKA: Hej och välkomna till Specialpedagogiska skolmyndighetens podd *Lika värde*. Jag som leder det här samtalet heter Erika Bergman och arbetar på SPSM. Och i dag kommer vi att prata om hur man kan arbeta med övergångar i skolan, både från förskola till skola, eller mellan olika skolstadier. Jag har med mig två medarbetare från Umeå kommun som arbetat aktivt med den här frågan och nu har tagit fram ett arbetssätt som alla skolor i kommunen kan använda sig av. Så jag vill säga varmt välkomna till er, Annika Vikström, logoped och Ulrika Ivarsson, speciallärare med inriktning grav språkstörning.

ULRIKA: Ja, men tack för det.

ANNIKA: Tack.

ERIKA: Och jag tänker, ni får börja med att berätta lite kort om er själva, vad ni har för bakgrund, så att lyssnarna vet vilka det är de möter. Jag skickar frågan först till dig, Ulrika.

ULRIKA: Ja, men hej. Det är ju jag som är Ulrika då och som är speciallärare, som du sa. Och jag har ett uppdrag i Umeå kommuns centrala elevhälsa. Vi jobbar i samarbete med skolors lokala elevhälsoteam och lärare. Som speciallärare tycker jag att det är jättespännande med språk. Språk utvecklas i kommunikativa sammanhang. I min roll som

speciallärare så tycker jag att det är särskilt spännande att se hur man både kan förebygga att sårbara situationer uppstår, men också att främja elevers delaktighet i skolan.

ERIKA: Annika, du får fylla på.

ANNIKA: Ja, jag jobbar tillsammans med Ulrika i det här teamet som heter kompetenscentrum språk och kommunikation. Vi ska verka för att stötta lärare som möter elever med språkliga funktionsnedsättningar i sina klassrum. Och det gör ju alla lärare. Det som är bra är att vi kommer med två olika kompetenser. Jag är logoped och har en mer medicinsk bakgrund som vi kan komplettera varandra med.

ERIKA: Vad är bakgrunden till att ni har gjort den här satsningen i Umeå kommun för ett tydligare arbetssätt när det gäller just den här frågan om övergångar för barn och elever?

ULRIKA: Det här med övergångar är ju alltid en aktuell fråga, för det sker ju en hel del övergångar i utbildningen, och det är också ett sammanhang då det uppstår en hel del förändringar för elever. Det är också ett tillfälle i utbildningen då det finns en ökad risk för att det uppstår sårbara situationer.

ANNIKA: Och utifrån det sätt som vi arbetar i ärenden så ... Vi får in ärenden från rektorer som vill att vi ska komma och stötta deras lärare, så kanske vi jobbar en period med läraren och man kommer i gång med arbetssätt som fungerar kring elevens undervisning, och sen så

avslutar vi. Då kan det ju vara så att vi har varit inne och gjort ett jobb under lågstadietiden. I årskurs två får man det att funka ganska bra. Sen gör elever övergångar till mellanstadiet och då har inte vi kontakt längre. Och så går det något år där och sen så kommer det nya frågor kring samma elever. ”Vad är det här för någonting?” Trots att vi tänkte att man hade liksom hittat rätt bra strukturer. Det var det där vi ville se om vi kunde hitta något sätt att komma runt.

ULRIKA: Och hitta strukturerade arbetssätt för. Det här med övergångar det lyfts ju också nationellt. Skolinspektionen har ju tittat på, hur ser det ut för våra elever i samband med övergångar och så där? Så det är ett välkänt problem.

ANNIKA: Och vi hörde också att trots att överlämnande skola menade att de hade fört över information, så hade det där någonstans på vägen tappats bort. Så vi ville hitta ramar för att information skulle finnas kvar och att de nya lärarna skulle kunna arbeta utifrån det man redan visste.

ERIKA: Nu har ni ju ganska bra beskrivit just det här behoven som ni såg att de som arbetar i verksamheterna har som ni ville möta. Var det någonting som man tog upp så där specifikt med er när ni arbetade, just att ”vi ser att det här är svårt” eller ”det här är behovet” eller var det någonting som ni upptäckte, så att säga?

- ULRIKA: Ja dels hade ju vi upptäckt det i samarbete på skolor att det kunde ta ett tag att komma i gång i samband med övergångar med funktionella arbetssätt då som var tillgängliga för elever. Och utifrån det så tappar ju också elever värdefull tid. Och det finns risk för misslyckanden. Och just när man inte har stannat upp och tänkt igenom, vad ställer språket för krav på elevers förmågor, så riskerar vi att det uppstår en obalans och det är just det vi ville ringa in. Sen om vi tittar i vår kommun så ser vi att ansökningar till särskild undervisningsgrupp ökar ju i årskurs fyra. Vi har också sett i kommunenkäter att flickor i högstadieåldern har berättat att de själva inte har upplevt att de får det stöd som de behöver.
- ANNIKA: Jag tänker just det här att språk är en sån viktig faktor för lärande. Det är en viktig faktor för läraren som undervisar. Det är liksom undervisningsverktyget som man har. Och det är också elevens verktyg för lärande. Och trots att vi vet att det här är så viktigt, så kanske man inte sätter språkförmågan och de språkliga förutsättningarna som finns i relation till de nya kunskapskrav som man möter. Det var ju det där som vi kände att vi ville komma åt lite tydligare.
- ULRIKA: Att vi ville komma åt, ja. Och vi vill väl också poängtera att det känns så viktigt att vi pratar om tillgänglighet i relation till språk eftersom att det räcker ju inte att ha information om en elev och speciellt nedsatta förmågor, utan det måste ju sättas i relation till den undervisning eleven ska möta och det

är ju i samspelet däremellan vi kan hitta tillgängliga arbetsformer. När vi sedan sökte projektmedel så hade vi en målgrupp kring elever med språkstörning, för vi fick ju också skolutvecklingspengar från Specialpedagogiska skolmyndigheten och när man söker det ska man ju ange en målgrupp för de här insatserna. Och vi skrev att elever med språkstörning, språk-, läs- och skrivsvårigheter eller elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, där språket också utmanas i lärandesituationer, det var vår målgrupp. Och samtidigt är det ju så att ibland kan det framföras som att det räcker om lärare bara får väldigt mycket information om, vad det här är för nedsatta förmågor? Men vår erfarenhet är att vi kanske också behöver prata mer om de språkrav som finns i utbildningen och hur vi kan möta dem med alternativa och kompletterande arbetssätt, med digital teknik och också genom att anpassa hur vi själva hanterar språket i undervisningssituationen. För en sak kan vi vara överens om, och det är att språkrav i alla ämnen, de är höga och det är en utmaning för många elever.

ERIKA: Intressant att du säger det, för jag tänker, då är det just precis det här att det inte bara handlar om att berätta *att* det är så här, utan man behöver också komma in på frågan, *hur* kan vi göra då?

ANNIKA: Och där vill vi också hellre att man hamnar i ett förebyggande och främjande förhållningssätt än att det ska vara de här insatserna som ska åtgärda när

svårigheter redan har uppstått och elever har fått misslyckas.

ULRIKA: Och just det här med ett språkligt förgivetagande, det är ju en utmaning i skolan. Det finns förväntningar på vad elever ska kunna rent språkligt. Och det syns i läromedel, det syns i våra kursplaner att det finns ganska höga språkkrav. Så vi tänker att diskussionen måste handla också väldigt mycket om, hur ska vi stödja elever att möta de här kraven? Och då får vi rikta blicken väldigt mycket mot oss själva. Till exempel vi som jobbar i en stödfunktion, hur kan vi stödja lärare? Men läraren måste också fundera då, hur ska vi sedan i nästa led omsätta det här i klassrummet?

ERIKA: Hur ser då det här arbetssättet ut som ni har tagit fram och det här som skapar bättre förutsättningar för övergångar?

ULRIKA: Det som vi har gjort är att vi har skapat en hemsida som vi kallar för *Dialogwebb för språkstödjande övergångar*. Och där finns det liksom en ramstruktur med tre delar, där den första delen är området inför övergång. Vad ska vi ta fasta på här och lämna över? Den andra är mottagandet. Hur kan vi arbeta med att tillvarata den information som vi får? Och sen den tredje delen uppföljning, så att man verkligen får koll på att de insatser som vi börjar jobba med nu här på den nya skolan verkligen möter behoven och är i relation till nya mål i utbildningen som man ska jobba mot.

- ANNIKA: Och även de ... vi kallar det typaktiviteter som för sig gå i klassrummet, och det är ju aktiviteter i olika ämnen som man tänker är ett sätt att använda språket för att nå och lära sig de saker man ska göra på de lektionspassen. På vissa lektioner kanske man läser och skriver mycket, på andra lektioner lyssnar man på genomgångar, och det kan vara grupparbeten och så. Så stödet ska ju utformas då för att möta de här undervisningssituationerna.
- ERIKA: Just det, så då handlar det om att på något sätt prata om, hur kan man jobba språkstödande då vid de här olika typaktiviteterna?
- ULRIKA: Ja, men precis.
- ANNIKA: Och också att verkligen ta vara på elevens röst. Hur har den uppfattat det stöd som den har fått i olika situationer eller de arbetssätt som man har erbjudit? Det behöver ju inte alltid vara i form av ett särskilt stöd, utan det kan ju också vara att man arbetar på ett tydliggjort sätt på [hör inte 0:10:53] stimulansnivå.
- ULRIKA: Ja, det ska ju både vara stimulerande och stöttande.
- ERIKA: När du säger det, varför är det viktigt att det är både stimulerande och stöttande?
- ULRIKA: Vi ska ju också låta alla elever möta språk på ett roligt och lustfyllt sätt. Och det måste vi fundera hur det görs. För språket är ju ett verktyg för elevers lärande och för lärares undervisning. Det är ju ett möte där. Och det är ju för att öka motivation också. För det är

ju så att bygger vi in stödstrukturer inom ramen av ordinarie undervisning också, då blir det ju roligare och tillgängligt redan från början att jobba på olika sätt, i stället för att här är det någonting som är svårt att möta och så måste vi kompensera för de här nedsatta förmågorna. Utan tänker vi in det här redan från början att man också får träna sig att uttrycka sig och veta ganska konkret hur man ska göra, då får ju fler elever ökade förutsättningar.

ANNIKA: Just det här med hur ser den här strukturen ut som vi har tagit fram? Och det vill jag säga, att det är ju inte så att vi har skapat något som är något helt nytt och revolutionerande, utan mycket handlar om att vi har försökt samla det i en form som blir tillgänglig och lätt att utgå från, hoppas vi.

ULRIKA: Ja, och det finns ju också lagstadgade delar som ska lämnas över, till exempel som nationella bedömningsstöd och så. Och vi ser ju att arbetet inför övergången tenderar ju att vara lite mer förberedd än sedan själva mottagandet där man ska omsätta det här på någon liksom praktisk och konkret didaktisk handling. Där är det ju mer utmanande.

ERIKA: Så det är större ... Man behöver liksom jobba mer då för att stötta de som tar emot så att säga, för de som överlämnar, de har stöttor [?? 0:12:53] och de vet hur de ska sammanfatta och formulera och föra vidare.

ANNIKA: Något som vi såg i kartläggningsfasen och så liksom under själva projektarbetet också när det gäller vad

som lämnas över, så är det att man kan ganska ofta beskriva svårigheter och så, men det kanske inte blir lika tydligt vad det är man har gjort för att ändå stödja och lyckas. Så där har vi försökt strukturera upp ett tänk kring att vara så konkret som möjligt när man pratar om vilka stödinsatser man har gjort. Att kanske inte bara säga ”vi har jobbat med bild- och symbolstöd”, utan också skicka med exempel på hur det har sett ut och på vilket sätt har det här varit hjälpsamt för barnets lärande.

ULRIKA:

För ett dilemma som man står för också, som vi tycker ska uppmärksammas mer, det är ju också att eleverna jobbar mot rörliga kunskapskriterier. Så de som är i trean, ja men då har man haft en viss typ kanske av stödinsatser i relation till dem. Men sedan händer det ju något nytt när man kommer redan till fyran, för där jobbar man mot sexans kunskapskriterier. Så de här behöver ju både utvecklas då också och tänkas kring för att se ”ja, men vad är det då vi måste fila på och slipa på för att få till det här finliret i stödinsatserna?” För det går ju inte att ha precis samma för man jobbar ju mot andra kriterier.

ERIKA:

Just det, men det tänker jag också då, det här som ni pratar om, att det kan bli ... alltså det är lite mer utmanande då förstås att vara den som tar emot sig och som ska rigga. Är det då också just det här att man behöver lägga till det perspektivet till det som överlämnas liksom, just att ”men här är det ju andra

krav som ställs” eller ”det är formulerat på det här sättet, hur måste vi skruva då?”

ANNIKA: Precis. Och där har vi tänkt in ett moment i mottagandefasen där de lärare som ska undervisa eleven på det nya stadiet får ta del av information om hur det har funkat tidigare, men också sitta och titta på sina egna ämnen. Vad är det för språkrav egentligen i mitt ämne? Och i den undervisning som jag brukar utforma, vad är det som kan bli utmanande här när jag vet att barnet till exempel har stora svårigheter med att uttrycka sig?

ULRIKA: För vi har ju varit med kring ett antal olika överlämningar också när vi jobbade med skolutvecklingsprojektet, och då såg vi att i stor utsträckning så berättar man ju vad eleven inte har uppnått eller vilka svårigheter eleven har. Och ur ett specialpedagogiskt perspektiv kan man ju tänka att det blir ett kategoriskt fokus.

ERIKA: Vad menar du då? Kategoriskt fokus, vad innebär det?

ULRIKA: Att man tittar liksom på eleven fristående från det sammanhang som eleven finns i. Så att tänka mer på hur olika delar hör samman och påverkar varandra. Att gå till ett mer relationellt arbetssätt där man säger ”ja, men nu tar vi emot den här eleven och den eleven har de här behoven. Vad betyder det när den möter de här undervisningssituationerna och de språk- och kunskapskrav som finns i just mitt ämne?” För att annars har vi också märkt att om man inte är

medveten om det, så kan man hamna i situationer lite längre fram under terminen då det uttrycks en viss förvåning kring att saker inte har kommit i gång eller att informationen inte har förståtts. Och ibland har vi hört röster som har sagt ”men alla hörde ju, alla fick ju informationen”. Ja, man fick en elevbeskrivning, men man kanske inte fick informationen om hur kan det då se ut i relation till de kriterier som eleven jobbar mot? Vad får det för praktisk konsekvens? Och här tycker ju vi att man måste prata mer om språk.

ANNIKA:

Jag tänker också att det handlar ju också om att lärarna måste få göra en egen bearbetning av, vad får det här för konsekvenser i mitt ämne och i det lärande som ska hända i mitt klassrum? Och inte bara liksom ta emot en beskrivning av en elev som på något sätt uppfattas som lite underlig och så sen inte göra den här kopplingen mot undervisningen.

ERIKA:

Det är just det där att det kan bli så om det här då så kallade kategoriska perspektivet, att det är som en statisk bild liksom av en individs behov och förutsättningar och att det inte finns ett resonemang om i vilka situationer blir det lätt och när blir det svårt. Och vad kan vi göra då för att göra så att den här eleven får uppleva att den lyckas? Hur kan vi skruva på saker i vårt sätt att lägga upp liksom? Har jag förstått det rätt då?

ULRIKA:

Precis. Precis så kan man ju tänka. Och även då att när man sitter med Dialogwebben så har vi byggt upp stödmallar så man kan ha kollegiala samtal om det här

och även få samverkansvinster när man tänker tillsammans. Och det här kan man ju säga då, det här är ju ett arbete som gynnar faktiskt fler elever också för att, som vi sa nu, språk är ju en nyckelfaktor för lärande och att uppmärksamma språk i relation till kunskapsutveckling på många sätt, det blir ju väldigt stödjande för många elever. Det finns många vinster med det.

ERIKA: Jag måste bara fråga då när ni säger språk som ord. Pratar vi om språket som man som undervisande lärare eller som verksam i skolan använder eller pratar vi om språket som, vad ska man säga, en byggsten i hela sammanhanget och i verksamheten där både elever och lärare är med?

ULRIKA: Jag tänker både och, för det handlar ju väldigt mycket om lärarens eget språkliga förhållningssätt och hur jag väljer att presentera den information som jag vill nå ut med. Men det handlar också om hur man skapar aktiviteter som blir språkutvecklande så att barnen, eleverna, får använda sitt språk och ta in det här nya kunskapsbärande språket i sitt eget språkbruk.

ANNIKA: Och så finns det ett till perspektiv på det här, att jobbar vi med Dialogwebben i kollegiet, då finns ett gemensamt språk för att prata om frågor som handlar om elevers delaktighet och undervisningens tillgänglighet. Och där behöver vi också ha en riktning och en gemensam tanke. Så att det kan också vara väldigt stödjande i elevhälsoarbetet, att man får

tid att sätta sig ner och utveckla det här gemensamma språket om det arbete som ska göras tillsammans.

ERIKA: Nu har ju ni börjat implementera det här arbetssättet i kommunen. Vad är det ni har sett så här långt?

ANNIKA: Man kan väl säga att vi fortfarande är väldigt mycket i en inledningsfas. Vi genomförde ju det här projektet under en pandemi och skolorna håller på att hitta fotfästet igen efter den pandemin. Så det är mycket organisatoriska saker som inte sitter toppenbra. Vi finns också i en ganska stor kommun. Jag tror att det är 54 skolenheter eller något sånt som det handlar om. Så det gör ju att det här är ingenting som man knäpper med fingrarna och så är det på plats. Men det vi kan se internt i vår verksamhet är ju att vi har liksom ett annat tänk med hur vi släpper ärenden. Om vi har ett ärende nu kring en elev som går i trean och det egentligen kändes ganska klart där någon gång i slutet av höstterminen så säger vi ändå ”ja, men vi bokar ett möte i slutet av vårterminen för att prata om överlämningen”, och att vi kan finnas med där som ett stöd i den processen. Så det är ju liksom en utveckling av vårt eget arbete. Men sen har vi också fått börja träffa rektorer och berätta om att det här stödmaterialet finns. Vi ska få ha riktiga workshops med alla som jobbar i specialpedagogiskt uppdrag ute på skolorna. Så det är ju ganska många personer. Det kommer att hända i början av höstterminen.

ULRIKA: I den här Dialogwebben så har vi också beskrivit hur en samtalsledare kan jobba. Och det kan ju vara någon

i arbetslaget, någon med specialpedagogiskt uppdrag eller annat elevhälsouppdrag som tar på sig att samordna de här träffarna när man liksom väger samman och sätter i gång med olika arbetssätt.

ANNIKA:

Och det vi kan säga att vi har sett, där man ändå har börjat prova på lite grann, det är ju att de här arbetslagsträffarna, där man får ha det här kollegiala samtalet, det har varit uppskattat. Lärarna märker att, ja, men jag kan faktiskt vinna någonting på att sitta på det här mötet och höra vad du har provat och sen funderar jag över, kan jag göra något liknande när jag har eleven?

ULRIKA:

Vi fick ju till exempel fina exempel från en högstadieskola som berättade att ... ja, men hur skulle man göra? Eleven i fråga tyckte att det var svårt att ställa frågor när henne inte förstod. Och då berättade ju en pedagog ”ja, fast vi har hittat ett bra arbetssätt för det här. Vi gör så att vi har bestämt att eleven räcker upp handen och sen kommer jag dit och så utforskar vi tillsammans. Och vi har en överenskommelse att eleven behöver inte beskriva precis vad hen tycker är svårt, utan det kartlägger vi lite tillsammans.” Då var det fler som kunde kommunicera den överenskommelsen med eleven. Så att det blir vinster när man hinner prata tillsammans. Och vi har pratat lite inför det här samtalet för att följa upp lite på vad man har gjort på en ganska stor högstadieskola här i kommunen. Och där beskrev en utav deras specialpedagoger att den här gemensamma

riktningen är ju väldigt viktig. Att vi faktiskt har en överenskommelse om att vi ska inte vänta och se. Våra elever är inte oskrivna blad, utan våra elever har med sig en historia och den ska vi ta tillvara på. Sen är ju det här, Dialogwebben, det hör man till och med i namnen, det är ett dialogverktyg. Men det behövs ju lite andra aspekter för att man ska komma i gång också. Dels att man har en riktning på sitt elevhälsoarbete och tänker så här ”ja, men vi vill jobba främjande och förebyggande” och det förtydligas ju i skollagen nu att vi ska göra väldigt mycket på en förebyggande och främjande nivå. Men också att man avsätter tid och gör det möjligt att träffas, skapa förutsättningar. Och det beskrev den här specialpedagogen som jag pratade med också, att vi har pandemiviter på skolorna. Vi ligger efter med vissa saker. Men just det här organisatoriska, att få in det i skolans årshjul, det är väldigt viktigt. Sen så sa hon också, som jag pratade med, att nu är det en dialogwebb om språkstödjande övergångar. Och det finns liksom stödmaterial för hur man kan jobba med språk i olika situationer, både vad det gäller text, lärares eget muntliga språk, elevers bearbetning och ordförrådsutveckling också, som är så centralt för skolframgång. Så det finns ju i Dialogwebben, men hon sa att själva strukturerna för hur man jobbar med överlämning, det kan man ju tänka på många, många fler övergångar där det riskerar att missas information om man inte sätter sig ner tillsammans. Och det ska vi också säga till den som lyssnar, att Dialogwebben, den använder man utifrån de behov man har. Så det är

ju hela tiden utifrån identifierade behov i arbetsgruppen.

ERIKA: Precis, så det kan vara ett verktyg där det finns behov av att egentligen sätta sig ner och vi måste prata och jobba tillsammans.

ULRIKA: Ja. Och verkligen kompletterar det vanliga elevhälsoarbetet med stödinsatser som man har.

ERIKA: Just det. Har ni fått återkoppling också kring vad det kan ha gjort för skillnad för elever? Har ni hört och fått fram någonting där?

ANNIKA: Vi har ju sett exempel på elever där ... Någon som gick över till fyran här nu där vi hade ett möte ganska tidigt på terminen, och där läraren har börjat jobba med visuella stöd. Och den här eleven klarar ju en hel del då. Så att där kan vi se att det är en elev som antagligen har fått ... liksom undgår det här misslyckandet. Sen har vi också sett att det finns exempel på elever i högstadieåldern som kanske har fått en språkstörningsdiagnos när de var ganska små. Och själva känner de rätt lite om sin egen funktionsnedsättning. När vi då har haft samtal om undervisning och kopplat tillbaka till det vi vet att man såg när de var små och hur de själva tycker att det funkar nu och så, så har de fått en självkänedom som de har kunnat bära med sig över till gymnasiet sen och faktiskt kunnat påtala sina egna behov på ett sätt som vi inte har hört talas om att elever har gjort förut.

- ERIKA: Mm, vad intressant. Är det någonting som ni har upplevt har varit svårt eller som ni har stött på motstånd kring i det här arbetet? Tid är en bristvara till exempel och så vidare. Har såna frågor också kommit upp i det här arbetet?
- ANNIKA: Jag tänker att självklart är tid alltid en bristvara. Det är liksom den springande punkten. Hur ska vi få till det här? Och där tänker jag att då handlar det om att se att genom att avsätta tid för några lite längre möten, för det här handlar inte om att man ska ha jättemånga möten, utan man ska ha kvalitet på de möten man har, och har man det så tror jag att man kan spara tid i längden för det blir färre av de här småmötena och panikinsatserna. Så det är ju en sak. Och sen är det ju också liksom, vilken kompetens har man på skolorna? Det ser ju väldigt olika ut i en sån här kommun. Vilken bakgrund pedagogerna har och vilken bakgrund specarna har och så. Hur mycket stöd man kanske tycker att man behöver från oss. Men vi finns ju här som en kompetensresurs att ha med sig i det här arbetet också.
- ULRIKA: Ja, men precis. Och en annan faktor och något som vi verkligen ville hitta former för inom ramen för projektet också, det var ju att samarbeta med lärare som kanske inte finns på den egna skolenheten. Där är studiehandledare och modersmåls lärare en väldigt viktig grupp. För vi ser ju att när vi pratar om barns språkutveckling så missar man ganska ofta att prata om hela språket som eleven har. Den kan innehålla

både svenska och andra språk. För annars finns en risk att man ser toppen av ett isberg. Och så ser man en svenska där det finns svårigheter. Och så missar man att kanske använda hela språket som resurs. Där tycker vi också att det är viktigt att uppmärksamma att man gärna kan bjuda in de yrkesgrupperna i de här samtalen. Sen tänker vi att har man redan rutiner för ett elevhälsoarbete så är det antagligen lättare att koppla på ett dialogverktyg vid övergångar. Men om man inte har de här tydliga strukturerna, då kanske det är ännu viktigare att använda en Dialogwebb i sitt elevhälsoarbete för att få till språkstödande övergångar. För det här handlar ju om ganska många elever.

ERIKA: Finns det lärdomar som ni har gjort också under arbetet som ni vill dela med er av till andra som lyssnar?

ANNIKA: Det som verkligen har blivit så tydligt, det är det här att vi måste stanna upp och fundera kring de här rörliga målen i utbildningen och tänka på den här förändringen i vilket stöd som behövs i relation till att målen flyttas fram. Men också vikten av kollegialt lärande och att man får stöd i varandra i ett lärarlag.

ULRIKA: Ja, men jag instämmer i det du säger Annika för ett ganska vanligt uttalande är det ju här: ”Men hur kunde hon bli godkänd på ett tidigare stadie? Det kan inte vi förstå.” Och så tänker man, ja, men det var ju faktiskt andra kunskapskriterier som barnet jobbade mot. Nu är det någonting nytt och det måste vi ta

tillvara, att stödet då behöver utvecklas. Så just det här med rörliga mål. Det har vi nästan en symbol för själva, att vi tänker på en målflagga som det viftas med, men när man nästan är framme och ska klara det, då flyttas den där rackaren fram och så ska man springa lite längre. Så det är väl liksom en metafor som vi använder oss av i dag, eller hur Annika?

ANNIKA:

Ja, men absolut. Sen tänker jag också det här att verkligen ta vara på hur eleven själv kan tänka och bidra kring sitt lärande. Om man har samtal med elever som bygger på att man tittar på konkreta undervisningssituationer där de själva har varit med, att man får se på bilder på material man har jobbat med eller så, och så får man prata om det. ”Hur funkade det här för dig?” Då får man fram en helt annan information än om man utgår från någon generellt hållen checklista där det ges exempel på insatser som eleven kanske inte ens har provat och så ska den tycka någonting om ifall den tror att det vore bra.

ULRIKA:

Så vi har lagt upp en stödmall på Dialogwebben i form av en presentation där skolan själv kan klistra in videosnuttar, man kan filma till exempel en lärargenomgång och så kan man titta på den lilla snutten tillsammans med eleven för att sätta in den i kontexten, att nu är det just det här det handlar om, till exempel. I ett annat sammanhang när en elev fick titta på bilder på de bild- och symbolstöd som hon fick använda, så uttryckte hon så här ”jag tycker de är

jättefina, men jag fattar inte hur man ska använda dem”. Och det var ju väldigt konkret och bra information till lärarna. För då måste vi förtydliga det. De är ju inte självinstruerande. Så där får man ju många ledtrådar ur ett barns perspektiv när man verkligen pratar om det som är konkret.

ERIKA: Jätteintressant hörni.

ANNIKA: Och sen en annan sak som vi kanske har varit inne lite grann på, men det är ju just det här med att ledningen och samordningen av arbetet blir ganska viktigt. Särskilt när man har en skolorganisation som bygger på fler lärarsystem. Det har man oftast i högstadiet, men mer och mer på mellanstadiet också. Det är ganska många som är inblandade runt en elevgrupp. Då krävs det att det finns någon som har ett lite helhetsgrepp om arbetet också.

ULRIKA: Ja, att man faktiskt får ta stöd av varandra. Att man inte ska lämnas ensam som lärare heller och få allt lagt i knät utan att få tänka tillsammans så ska man klara av att omsätta det i sitt klassrum. Utan här stannar vi upp och man kan också få säga om man vill samarbeta med någon eller ha mer stöd av specialpedagogisk personal och så. Det tycker vi känns väldigt viktigt.

ERIKA: Jättebra, tycker jag, sammanfattat och berättat om det här utvecklingsarbetet som ni har gjort. Så stort tack för att ni var med i det här samtalet Annika och Ulrika och berättade om det här.

- ULRIKA: Ja, men tack själva.
- ANNIKA: Tack.
- ERIKA: Jag tänker, då får man ta rygg på er och se det som någonting som man också kanske skulle kunna ta tillvara på och utveckla i sin verksamhet
- ULRIKA: Ja, och Dialogwebben, den finns ju publicerad så att alla kan titta på den och se vad som skulle kunna passa i den egna verksamheten.
- ERIKA: Jättebra, toppen. Och då ska jag också tipsa om vår webbplats spsm.se. Där finns ju också information och råd kring hur man kan planera för övergångar och skolbyten. Också information om hur man kan söka stöd från SPSM. Och även annat matnyttigt som man kan ha nytta av i sitt arbete. Och på spsm.se så finns också våra poddavsnitt som också går att hitta där poddar finns. Och där finns ju flera olika samtal som på olika sätt tar upp frågor om utbildning och lärande, både förskola, skola och vuxenutbildning, med fokus på barn och elever i behov av stöd. Så vi säger tack för att ni har lyssnat och ha en trevlig dag.

Signatur